

Åpenhetsloven – Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger for Vónin Refa AS

1. Innledning

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold («Åpenhetsloven») trådte i kraft 1. juli 2022. Vónin Refa AS (heretter «**bedriften**») er omfattet av lovens virkeområde, jf. Åpenhetsloven §§ 2 og 3. Åpenhetsloven § 4 pålegger bedriften å utføre aktsomhetsvurderinger med formål om å identifisere faktiske og mulige negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, se § 4 bokstav a-f. Etter lovens § 5 skal resultatene fra aktsomhetsvurderingene offentliggjøres gjennom en årlig redegjørelse. Dette dokumentet inneholder en redegjørelse for aktsomhetsvurderingene bedriften har utført i perioden fra 25 januar 2023 til 30. juni 2023. Formålet med redegjørelsen er å gi allmennheten innsikt i nøkkelfunnene fra aktsomhetsvurderingene, og hvilke tiltak bedriften har iverksatt. Perioden tilsvarer bedriftens siste regnskapsår siden ikrafttredelsen av Åpenhetsloven. Redegjørelsen er strukturert som følger: Punkt 2 inneholder en beskrivelse av bedriftens organisering, ansvarsfordeling under Åpenhetsloven, samt selskapets retningslinjer og prosedyrer for håndtering og oppfølging av Åpenhetsloven. Resultatene fra aktsomhetsvurderingene bedriften har utført beskrives under punkt 3. Avslutningsvis følger en redegjørelse for tiltak bedriften har iverksatt for å følge opp resultatene fra aktsomhetsvurderingene.

2. Oversikt over organisering, ansvarsområder og retningslinjer for oppfølging av Åpenhetsloven

2.1. Organisering av virksomheten til bedriften

Vónin Refa er et heleid datterselskap av P/F Vón på Færøyene. Selskapet er organisert med hovedkontor på Finnsnes, og drift på følgende avdelinger; Alta, Tromsø, Finnsnes, Øvre Rossvoll og Svolvær. I tillegg har selskapet en selger lokalisert i Murmansk og et datterselskap i Fosnavåg.

2.2. Om driftsområdet til bedriften

Selskapets drift relaterer seg i hovedsak til salg av varer og tjenester til fiskeri og havbruk. Varer kjøpes i hovedsak inn for videresalg, mens en mindre del produseres i egen regi.

Varer kjøpes fra et stort antall leverandører i inn- og utland. Varekjøpene kommer i stor grad fra norske og europeiske leverandører, mens enkelte varer/varegrupper kommer fra asiatiske leverandører. Deler av varekjøpene gjøres fra selskaper i eget konsern.

Selskapets kunder er i stor grad norske rederier og oppdrettere. Samlet eksport er normalt under 15% av omsetningen, og går i all hovedsak til nordiske/europeiske kunder.

2.3. Ansvarsområder og fordeling av oppgaver

Ansvarer i relasjon til Åpenhetsloven faller inn under styret og daglig leder. I det daglige er ansvaret med oppfølging av Åpenhetsloven delegert til medarbeidere i administrasjonen, som bl.a. sørger for å gjøre undersøkelser hos våre leverandører/samarbeidspartnere, rapportere til daglig leder og utarbeide selskapets rapportering på området.

2.4. Styrevedtak og retningslinjer, forankring av ansvarlighet og etterlevelse av Åpenhetsloven

Arbeidet med Åpenhetsloven er forankra i styret via deres årsberetning, vi viser til årsregnskapet for 2023.

2.5. Rutiner for håndtering av faktiske og mulige konsekvenser som avdekkes gjennom aktsomhetsvurderingen

I arbeidet med Åpenhetsloven gjøres det risikovurderinger i forhold til produktgrupper, leverandørenes geografiske tilhørighet, hvor stor andel av innkjøpene de utgjør, mv. Kartlegging av leverandører og samarbeidspartnere skjer basert på denne risikovurderingen, slik at fokus legges der risikoen vurderes størst. Der kartleggingen hos leverandøren/samarbeidspartneren viser at risikoen for kritikkverdige forhold vurderes større enn det den bør være skal leverandøren/samarbeidspartneren følges nærmere opp – med den målsettingen at ev. kritikkverdige forhold skal bringes i orden. I verste fall må selskapet vurdere å finne alternative leverandører om kritikkverdige forhold ikke bringes i orden.

Selskapet erfarer så langt at Åpenhetsloven jobbes med fra selskapets selv, så vel som fra andre aktører i markedet, og at leverandører i land som normalt kan tenkes å ha større risiko virker å ta dette fokuset på ev. kritikkverdige arbeidsforhold mv. seriøst. Selskapet innser likevel at dette er et arbeid som trolig vil ta tid – og at det neppe kan ventes at alle kritikkverdige forhold løses «over natten», gitt at vi har et stort antall leverandører/samarbeidspartnere fra mange ulike kulturer/land.

Åpenhetsloven er en relativt ny «skapning». Selskapet har i denne omgangen redusert arbeidet til et håndterbart omfang, men vi forventer at vil kartlegge og følge opp flere leverandører/samarbeidspartnere i årene framover.

3. Resultater fra aktsomhetsvurderinger utført 2022 og 2023

3.1. Kartlegging av leverandørkjede

Bedriftens arbeid med aktsomhetsvurderingene startet med å innhente en komplett oversikt over leverandører og samarbeidspartnere bedriften har hatt i rapporteringsperioden. Denne oversikten ble laget ved å innhente lister over selskaper bedriften har betalt eller mottatt betaling fra, selskaper bedriften har rammeavtale med, samt øvrige samarbeidspartnere bedriften har inngått avtaler med. Innhentingen av denne informasjonen resulterte i et treff på om lag 1230 selskaper.

3.2. Avgrensning av søketreff, utvelgelse av parametere for aktsomhetsvurderinger

Etter at det totale antallet leverandører var kartlagt (ref. punkt 3.1), ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å avgrense leverandørkjeden til et antall som var praktisk mulig å følge opp med videre undersøkelser. Det ble i den forbindelse besluttet å begrense søketreffet til selskaper som, etter en vurdering av flere parametere, utgjorde de største risikoene for faktiske og potensielle negative konsekvenser for brudd på menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold.

Leverandørkjeden ble fordelt og avgrenset etter følgende kriterier:

- Størrelse på omsetning til/fra bedriften i 2022
- Varegruppe og produktkategori
- Produksjonssted
- Opprinnelsessted
- Hvorvidt selskapet er omfattet av Åpenhetsloven

Etter anvendelse av kriteriene ovenfor ble antallet selskaper redusert fra ca. 1230 til om lag 78 selskaper. Utvalget på 78 selskaper består av norske leverandører, utenlandske leverandører og selskaper bedriften har rammeavtale med. Utvalget inneholder også flere norske bedrifter som har produksjonssted utenfor Norge.

3.3. Metode for kartlegging av risiko – Spørreskjema

Formålet med å foreta utvalget var å lage et utgangspunkt for videre oppfølging og undersøkelser.

Basert på utvalget som ble gjort utarbeidet bedriften et spørreskjema som ble sendt leverandører/samarbeidspartnere i inn- og utland. De første spørreskjemaene ble sendt fra bedriften i slutten av februar 2023 med svarfrist 2. mars 2023. Ideelt sett ønsket bedriften å motta svar på spørreskjemaene innen rapporteringsperioden 30. juni 2023. Foreløpig mottok vi svar fra 7 av våre største utenlandske leverandører, og 11 av de norske. Andelen svar er ikke 100%, men har vært tilfredsstillende ut fra at dette er forholdsvis nytt. Selv aktørene lengst unna har tatt seg tid til å besvare spørsmål. Noen respondenter skriver at de allerede arbeider med å forbedre enkelte forhold, i andre tilfeller stiller vi spørsmål om vi anser det nødvendig. Vi forventer også at de fleste av de utvalgte leverandørene/samarbeidspartnerne vil bli fulgt opp i tida framover – da dette gjerne er store leverandører for oss.

4. Planlagte tiltak for identifiserte risikoer

4.1. Hovedfunn – risikovurdering av egen virksomhet

Bedriften bedriver sin virksomhet i Norge, og aktivitetstypene som er omfattet av bedriftens virksomhet er omfattet av allmenngjort tariffavtale i Norge. Bedriften utfører rutinemessige stikkprøver og kontroller av arbeidstakeres arbeidsforhold, arbeidsavtaler, sikkerheten på avdelinger og bruken av etablerte HMS-rutiner. Basert på undersøkelsene som ble utført i 2023 avdekket bedriften ingen brudd på menneskerettighetene eller risikoer for uanstendige arbeidsforhold.

4.2. Hovedfunn – risikovurdering av leverandørkjede

I vurderingen av risikofaktorer har bedriften særlig lagt vekt på varer og produktkategorier som er forbundet med høy risiko, samt om leverandørens produksjon eller administrasjon foregår i land som er forbundet med høy risiko.

Bedriften mottok svar fra 19 leverandører på spørreskjemaer innen rapporteringsperioden, ut av svarene på spørreskjemaet har vi konkludert at 2 av de utenlandske leverandørene viser indikasjoner på mulige brudd på våre retningslinjer. I første omgang valgte vi å ta direkte kontakt med leverandører og be dem å endre/justere på nåværende mangler, og oppdatere oss når slike endringer blir gjort.

Resten av spørreskjemaene vil vurderes fortløpende.

Leverandørene bedriften har vurdert som risikoelementer er alle del av utvalget som har mottatt spørreskjemaet fra bedriften, ref. punkt 3.3 ovenfor. I neste rapporteringsperiode vil bedriften prioritere hvilke leverandører som behøver videre oppfølging og nærmere kontroll, samt vurdere behov for eventuelle tiltak.

4.3. Tilgjengelige tiltak

Selv om bedriften ikke har tilstrekkelig nok data fra undersøkelsen av eksterne leverandører, har bedriften vurdert hvilke tiltak som kan være aktuelle å iverksette og hvilke prosedyrer som kan følges ved implementeringen av tiltakene. Hvilke tiltak som er egnede for å motvirke faktiske eller potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, må avgjøres konkret i lys av den identifiserte negative konsekvensen, om risikoen ligger hos en leverandør eller lenger ned i leverandørkjeden, og hvilke tiltak som må antas å kunne ha virkning.

Eksempler på mulige tiltak er handlingsplaner, revisjoner, internkontroller, nye og skjerpede avtaleforpliktelser, samt kontraktsbruddsanksjoner om dette er aktuelt. Et mulig insentiv for å akseptere skjerpede avtaleforpliktelser og oppfølging fra bedriften gjennom handlingsplaner for å minske risikoen for negative konsekvenser, kan være muligheten for å inngå kontrakter med bedriften av lengre varighet.